

09885002 számú Jelző kutya kiképzője megnevezésű szakképesítés megszerzésére irányuló szakmai képzéseket megalapozó programkövetelmény

1 A javaslatot tevő adatai¹

- 1.1 Természetes személy esetén: –
 - 1.1.1 Név:
 - 1.1.2 Lakcím:
 - 1.1.3 E-mail cím:
 - 1.1.4 Telefonszám:
- 1.2 Nem természetes személy esetén: –
 - 1.2.1 Név: **Szociál- és nyugdíjpolitikáért felelős miniszter**
 - 1.2.2 Jogi személy működési formája (cégforma):
 - 1.2.3 Székhely:
 - 1.2.4 Képviselőre (cégjegyzésre) jogosult személy neve:
 - 1.2.5 Képviselőre (cégjegyzésre) jogosult személy telefonszáma:
 - 1.2.6 Képviselőre (cégjegyzésre) jogosult személy e-mail címe:
 - 1.2.7 Kapcsolattartásra kijelölt természetes személy neve:
 - 1.2.8 Kapcsolattartásra kijelölt természetes személy telefonszáma:
 - 1.2.9 Kapcsolattartásra kijelölt természetes személy e-mail címe:

2 A programkövetelmény, illetve az ennek alapján szervezhető szakmai képzés

- 2.1 Megnevezése: Jelző kutya kiképzője
- 2.2 Ágazat megnevezése: Szociális ágazat
- 2.3 Besorolása a képzési területek egységes osztályozási rendszere (KEOR) szerinti kód alapján: 0988 Több tudományterületet átfogó programok az egészségügyi és a szociális gondoskodás főirány túlsúlyával.

3 A programkövetelmény alapján szervezhető szakmai képzéssel megszerezhető szakképesítés

- 3.1 Megnevezése: Jelző kutya kiképzője
- 3.2 Szintjének besorolása
 - 3.2.1 Az Európai Képesítési Keretrendszer (EKKR) szerint: 5
 - 3.2.2 A Magyar Képesítési Keretrendszer (MKKR) szerint: 5

¹ A megfelelő elem kiválasztandó.

3.2.3 A Digitális Kompetencia Keretrendszer szerint: 3

4 A programkövetelmény alapján szervezhető szakmai képzéssel megszerezhető szakképesítés és az azzal betölthető munkakör vagy végezhető tevékenység kapcsolata, összefüggése²:
--

4.1 A szakmai képzéshez kapcsolódóan megszerezhető szakképesítéshez szükséges kompetenciákkal szakmajegyzékben szereplő szakma körébe vonható munkaterület, tevékenység vagy munkakör magasabb szinten gyakorolható, vagy a szakmai képzés szakmajegyzékben szereplő szakma képzési és kimeneti követelményeiben meg nem határozott speciális szakmai ismeretek és szakmai készségek megszerzésére irányul.

4.2 A szakmai képzéshez kapcsolódóan megszerezhető szakképesítés jogszabályban meghatározott képesítési követelmény munkakör betöltéséhez vagy tevékenység folytatásához.

A képesítési követelményt előíró jogszabály: a segítő kutya kiképzésének, vizsgáztatásának, és alkalmazhatóságának feltételeiről szóló 27/2009. (XII.3.) SZMM Rendelet (a továbbiakban: 27/2009. (SZMM Rendelet) és módosításai.

5 A programkövetelmény alapján szervezhető szakmai képzéshez kapcsolódóan megszerezhető szakképesítéssel ellátható legjellemzőbb munkaterület, tevékenység vagy munkakör leírása:
--

A jelző kutya kiképzője a 27/2009. (XII.3.) SZMM Rendelet és módosításai szerint definiált hallássérült, epilepsziával élő személy, vagy más krónikus, rohamszerű állapotoktól veszélyeztetett személy számára a roham során segítséget nyújtó feladatokra képez ki segítő kutyát. Munkája során felméri a kutya leendő gazdája helyzetét, speciális igényeit és ennek megfelelően kiválasztja a megfelelő, képzésbe vonható kutyát. A képzésbe vont kutyát a felmért igényekhez adaptáltan szocializálja, kiképzzi az adott fogyatékoság szerinti, mindennapi életvitelt támogató feladatokra, majd leendő gazdájával összeszoktatja. A megfelelően kiképzett kutyát és gazdáját felkészíti a vizsgára. A segítő kutya átadása után ellátja az utógondozási feladatokat, melynek keretében a kiképző segít a kutya rossz viselkedésmintáinak leépítésében, illetve szükség szerint új feladatok tanításában.

6 A programkövetelmény alapján szervezhető szakmai képzéssel megszerezhető szakképesítéshez szükséges képzési tartalom szabadalmi vagy szerzői jogi oltalom alatti állása:

6.1 Szabadalmi vagy szerzői jogi oltalom alatt áll: —

6.1.1 Az oltalom típusának megjelölése:

6.1.2 Nyilvántartó hatóság:

6.1.3 Azonosító vagy nyilvántartásba vételi száma:

² A megfelelő elem kiválasztandó.

7 A programkövetelmény alapján szervezhető szakmai képzés megkezdéséhez szükséges bemeneti feltételek:

7.1 Iskolai előképzettség³:

- érettségi végzettség

7.2 Szakmai előképzettség: Habitációs kutya kiképzője (OKJ szám 52 810 01) vagy Habitációs kutyakiképző (OKJ szám 52 810 01 1000 00 00)

7.3 Egészségügyi alkalmassági követelmény: szükséges (A munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról és véleményezéséről szóló 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet 1§ b) pontja szerinti orvosi alkalmassági vizsgálat)

7.4 Szakmai gyakorlat területe és időtartama: A szakmai képzés megkezdéséhez szükséges bemeneti feltétel a képzés megkezdése előtt 1 éves (minimum 200 óra) „Jelző kutya segéd kiképzői” tevékenység teljesítése, és erről írásos igazolás beszerzése. A segéd kiképzői gyakorlatot a 27/2009. SZMM. Rendelet szerint kijelölt „Közreműködő szervezet” honlapján regisztrált, a gyakorlat teljesítésének teljes időtartamában aktív státuszú, jelző kutya kiképzésére jogosult szervezet államilag elismert jelző kutya kiképzője végzettséggel rendelkező kiképző (instruktor) mellett kell teljesíteni. Az 1 év gyakorlat során a közreműködő szervezet honlapján jelző kutya kiképzés alatt álló regisztrált kutyát kell a képzésben résztvevőnek képeznie a jelző kutya kiképző irányítása mellett. Az igazolást a kiképző szervezet hivatalos képviselője adja ki. Az igazolásnak tartalmaznia kell a gyakorlatot igazoló szervezet nevét, székhelyét, adószámát, hivatalos képviselő nevét, a kiképző (instruktor) nevét, a gyakorlat megkezdésének és befejezésének dátumát, a teljesített gyakorlat óraszámát, a szervezet hivatalos képviselőjének cégszerűen aláírását, a kiállítás dátumát. A következő tevékenységekben kell részt venni:

- Kölyökkiválasztás,
- Kölyök szocializáció,
- Közlekedés zsúfolt helyen emberek között kosárral a kutya szájában,
- Póráz gazdának való feladása földről,
- Kisméretű fém tárgy vagy plasztikkártya feladása földről,
- Ajtónyitás és becsukás,
- Hangadás, majd csönd kérése,
- A szagazonosítás fázisainak, lépéseinek, technikájának bemutatása,
- Segítségnyújtás roham közben,
- Segítségnyújtás roham közben,
- Segítség hívás roham közben tárgy átadásával idegennek,
- Segítség hívás roham közben vész hívó megnyomásával,
- A telefoncsörgés, ébresztőóra jelzése a gazda kezére bökéssel,
- Hangadás, majd csönd, kérésre,

³ A megfelelő elem kiválasztandó.

- Háztartási zajok jelzése hangforráshoz vezetéssel feladatok tanítását több módszerrel,
- Tipikus utógondozási probléma lehetséges megoldási módjai

8 A programkövetelmény alapján szervezhető szakmai képzés elvégzéséhez szükséges foglalkozások minimális és maximális óraszám (Amennyiben a programkövetelmény modulszerű felépítésű, a minimális óraszám a modulonként meghatározott minimális, a maximális óraszám a modulonként meghatározott maximális óraszámok összege):

8.1 Minimális óraszám: 320

8.2 Maximális óraszám: 470

9 A szakmai követelmények leírása:

9.1 Modulszerű felépítés esetén⁴

9.1.1 Programkövetelmény-modul neve: Jelző kutyák alkalmazásához szükséges rehabilitációs ismeretek

9.1.1.1 Programkövetelmény-modul sorszáma: 1

9.1.1.2 Programkövetelmény-modul tanulási eredményeinek elsajátításához szükséges foglalkozások minimális és maximális óraszám:

9.1.1.2.1 Minimális óraszám: 60

9.1.1.2.2 Maximális óraszám: 100

Sorszám	Készségek, képességek	Ismeretek	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Önállóság és felelősség mértéke
1	Felméri és értelmezi a hallássérültet-segítő kutyáért jelentkező kliens állapotáról szóló leleteket, diagnózisokat.	Ismeri a hallássérülés definícióját, okait, fokozatait, következményeit, a hallás szerepét, vezetékes és idegi eredetű halláscsökkenés okait, a hallássérüléssel összefüggő beszéd-készségbeli fogyatékosság jelenségét, következményeit, a hallássérülés személyiségre, életvitelre gyakorolt hatásait, a hallásukat műtéti úton helyreállított	Törekszik a lehető legjobban felmérni a kliens állapotát és előkészíteni a döntést a segítő kutya alkalmazásának módjáról.	Önállóan, digitális eszközöket is alkalmazva elemzi a dokumentumokat. Szükség szerint szakemberekkel (szurdopedagógus, pszichológus) konzultálva készít jelentést.

⁴ Legalább két modul esetén modulonként szükséges meghatározni a tanulási eredményeket! A sablont a modulok számának függvényében további táblázatokkal ki lehet egészíteni a modulra vonatkozó információk megjelenítésével.

		hallássérültek helyzetének jellemzőit. Ismeri a hallássérült emberek szociális elszigetelődésének okait, negatív pszichés hatásokat, a hallássérültek hatékony támogatásának feltételeit és főbb módszereit, az életkor szerepét a hallássérült emberek rehabilitációjában, a halmozottan sérült hallássérült emberek speciális igényeit és támogatási lehetőségeit, a hallássérült emberek (re)habilitációjának különböző válfajait, helyszíneit, szolgáltatási sajátosságait.		
2	Felméri és értelmezi a rohamjelző kutyáért jelentkező kliens állapotáról szóló leleteket, diagnózisokat.	Ismeri az epilepszia jellemzőit, lehetséges kórokait, a rohamok keletkezését, az epilepsziás működészavarok főbb fajtáit, a halmozott és "status" rohamok jellemzőit, és mikor léphet fel roham utáni bénulás, a rohamkésztséghez kapcsolódó főbb jelenségeket, a leggyakoribb rohamtípusokat, az életkorhoz köthető epilepsziaformákat, az életkor jelentőségét a gyógyhajlam tekintetében, az epilepszia agykárosodással vagy értelmi változással járó formáit, az epilepsziás rohamot kiváltó környe-	A hatályos jogszabályok maximális betartásával, nagy körültekintéssel kezeli az ügyfelek személyes adatait.	Maximális felelősségvállalás mellett, önállóan kezeli a klienseket érintő dokumentumokat (leletek, diagnózisok).

		zeti ingerek típusait, az aura fogalmát, milyen módokon képes a beteg elfojtani a rohamokat, mennyire lehet veszélyes a rosszullét, az epilepszia diagnosztikai eljárásainak jellemzőit, főbb kezelési eljárásait.		
3	Felméri a hallássérült kliens alkalmasságát a segítő kutya tartására, irányítására az első személyes találkozás során.	Ismeri a helyes viselkedési módot hallássérültekkel való kommunikáció során. Ismeri a segítségnyújtás módszerét hallássérülteknek az artikuláció, intonáció és hangerő kutyával való vokális kommunikáció során. Ismeri továbbá a siketek által használt kommunikációs csatornákat, a hallásjavító eszközök jellemzőit, szerepüket a kommunikáció elősegítésében, a hallássérültek kommunikációjának sajátosságait, a nonverbális kommunikáció lehetőségeit, a kommunikációt segítő főbb alternatív, illetve kiegészítő kommunikációs megoldásokat siketek esetében (jelnyelv, szájról olvasás), a hallássérült emberek személyiségük, viselkedésük megértésének fontosságát, a hallássérült emberekkel való hatékony együttmű-	Világosan, hitelesen, udvariasan és empatikusan kommunikál a klienssel. A szervezet protokollját pontosan betartva készít felmérést és jelentést.	Önállóan értékeli a kliensre vonatkozó felmérés adatait. Szükség szerint konzultál szakemberekkel (pszichológus, orvos stb.)

		kódés módszereit, szempontjait.		
4	Felméri az epilepsziás kliens alkalmasságát a segítő kutya tartására, irányítására az első személyes találkozó során.	Ismeri az epilepsziával élők rehabilitációjának folyamatát, előnyös hatásait, illetve a folyamatos gondozás által kialakított betegségtudat okozta problémákat, a pszichoterápia szükségességét, az epilepsziával élők speciális családi, pszichés problémáit, foglalkoztatási nehézségeit, társadalmi befogadással kapcsolatos problémáit, az epilepsziás gyerekek leggyakrabban viselkedési, szocio-kognitív problémáit, a normál vagy speciális iskola választásának szempontjait, otthoni és iskolai nevelése során felmerülő döntési helyzeteket. Ismeri, mit kell a hozzátartozóknak, a kiképzőnek a roham alatt megfigyelni, a rohamnaplár és a tájékoztató kártya szerepét, jelentőségét.		
5	Jelentést tesz a kiképző szervezet vezetőjének a segítőkutyaért jelentkező alkalmasságáról, kockázatokról, gazdaságossági szempontokról?.	Ismeri a segítőkutya tartására, alkalmazására alkalmas személyek kiválasztásának szempontjait.	Elkötelezett a minőségi munkavégzés és ezen keresztül az ügyfél elégedettség folyamatosan magas szinten tartása, a gazdaságosság javítása terén.	Az orvossal, fejlesztőpedagógussal, pszichológussal, a szervezet vezetőivel együttműködve, felelősen tesz javaslatot a segítőkutya alkalmazásának módjára.

9.1.2 Programkövetelmény-modul neve: A rohamjelző kutyák kiképzése

9.1.2.1 Programkövetelmény-modul sorszáma: 2

9.1.2.2 Programkövetelmény-modul tanulási eredményeinek elsajátításához szükséges foglalkozások minimális és maximális óraszám:

9.1.2.2.1 Minimális óraszám: 180

9.1.2.2.2 Maximális óraszám: 250

Sor-szám	Készségek, képességek	Ismeretek	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Önállóság és felelősség mértéke
1	Kiválasztja a kliens igényeihez legmegfelelőbb egyedet a kölyök vagy felnőtt kutyák közül.	Részletesen ismeri a segítő kutyák kiválasztására alkalmas teszteket, eljárásokat.	Precízen és a szakmai módszertant szem előtt tartva, digitális eszközöket alkalmazva végzi el a kölykök tesztelését.	A tenyésztővel és kiképző munkatársaival szorosan együttműködve dolgozik.
2	Kiképzési tervet készít, majd azt követve, dokumentálva végzi a kölyökkutya szocializációját.	Behatóan ismeri a kölyökkutya megfelelő szocializációjának lépéseit, megvalósítás módszertanát, a képzési napló felépítését.	Felelős, korrekt, szakszerű, követhető és pontos munkára törekszik a kiképzés során.	Önállóan és csapatban is felelős munkavégzés mellett, saját tevékenységét önállóan ellenőrzi és reflektálja.
3	Kiválasztja és alkalmazza a kliens igényeinek leginkább megfelelő kiképzési módszert a rohamszerű állapot előjelzése érdekében.	Komplexitásában ismeri a rohamjelző kutyák kiképzéséhez alkalmazható módszereket („szagazozósítás” pozitív megerősítéssel, klikker tréninggel, ignorálás dummy tréninggel).	A szakma szabályait szem előtt tartva foglalkozik a kliensek igényeivel.	A vendég egyéniségének figyelembevételével, önállóan tervezi és valósítja meg a kutyakiképzés szolgáltatásait.
4	Megtanítja a klienst a rohamjelző kutya helyes irányítására.	Behatóan ismeri a kliens tanításának módszereit, lépéseit.	Világosan, hitelesen, udvariasan és empátikusan kommunikál az ügyfelekkel.	Önállóan és csapatban is felelős munkavégzés mellett, saját tevékenységét önállóan ellenőrzi és reflektálja.
5	Felkészíti a kutyát a rohamjelző kutya vizsgára közterületen és bevásárlóközpontokban.	Behatóan ismeri a rohamjelző kutyák vizsgaszabályzatát, az eredményes vizsgakövetelményrendszerét: Komplexitásában ismeri a közlekedés zsúfolt épületben	Elkötelezett a minőségi munkavégzés és ezen keresztül az ügyfél-elégedettség folyamatosan magas szinten tartása, javítása	Együttműködés és felelősség jellemzi az adott szakterület képzett szakembereivel.

		kosárral a kutya szájában, póráz gazdának való feladása földről, kisméretű fémtárgy gazdának való feladása földről, ajtónyitás és becsukás, hangadás (legalább egyféle hang, majd csönd, kérésre), a gazda roham közbeni segítése, a gazda rohama közbeni segítség hívása feladatok tanítását több módszerrel is.	íránt. Udvariasan és körültekintően közlekedik közterületen, betartja a munka, tűz és balesetvédelmi szabályokat.	
6	Felkészíti a rohamjelző kutyát és gazdáját a gazda otthonában az átadásra.	Komplexitásában ismeri a rohamjelző kutyák kiképzéséhez alkalmazható módszereket („szagazonosítás” pozitív megerősítéssel, klikker tréninggel, ignorálás dummy tréninggel), azok alkalmazásának lépéseit a kutya számára új környezetben	A klienssel való kapcsolatában szem előtt tartja saját kompetenciájának határait, a hallássérülttel és epilepsziában szenvedővel szembeni viselkedését mindig az emberi méltóság tiszteletben tartása vezérli.	A kliens igényeinek és állapotának megfelelően önállóan dönt a kutya otthoni feladatainak képzési módjáról.
7	Átadás után nyomon követi a kliens-kutya páros életét és segítséget nyújt a jelentkező problémák megoldásában.	Átfogóan ismeri a rohamjelző kutyák nem kívánt viselkedésének megszüntetésére alkalmas módszereket, azok kiválasztásának, alkalmazásának szempontjait.	Fontosnak tartja a fogyatékos klienssel való harmonikus együttműködést és hogy a jelző kutya az átadást követően is jó mentális és fizikai állapotban legyen.	A jelző kutya és a kliens összeszoktatása és utógondozása során önálló és felelős döntéseket hoz.

9.1.3 Programkövetelmény-modul neve: A hangot jelző kutyák kiképzése

9.1.3.1 Programkövetelmény-modul sorszáma: 3

9.1.3.2 Programkövetelmény-modul tanulási eredményeinek elsajátításához szükséges foglalkozások minimális és maximális óraszám:

9.1.3.2.1 Minimális óraszám: 80

9.1.3.2.2 Maximális óraszám: 120

Sor-szám	Készségek, képességek	Ismeretek	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Önállóság és felelősség mértéke
1	Kiválasztja a kliens igényeihez legmegfelelőbb egyedet a kölyök vagy felnőtt kutyák közül.	Ismeri a segítő kutyák kiválasztására alkalmas teszteket, eljárásokat.	Precízen és a szakmai módszertant szem előtt tartva, digitális eszközöket alkalmazva végzi el a kölykök tesztelését.	A tenyésztővel és kiképző munkatársaival szorosan együttműködve dolgozik.
2	Kiképzési tervet készít, majd azt követve, dokumentálva végzi a kölyökkutya szocializációját.	Behatóan ismeri a kölyökkutya megfelelő szocializációjának lépéseit, megvalósítás módszertanát, a képzési napló felépítését.	Felelős, korrekt, szakszerű, követhető és pontos vendégkezelésre törekszik a kiképzés során.	Önállóan és csapatban is felelős munkavégzés mellett, saját tevékenységét önállóan ellenőrzi és reflektálja.
3	Kiválasztja és alkalmazza a kliens igényeinek leginkább megfelelő kiképzési módszert a rohamszerű állapot előjelzése érdekében.	Komplexitásában ismeri a hangot jelző kutyák kiképzéséhez alkalmazható módszereket (pozitív megerősítés, klikker tréning, „do as I do”).	A szakma szabályait szem előtt tartva foglalkozik a kliensek igényeivel.	A vendég egyéniségének figyelembevételével, önállóan tervezi és valósítja meg a kutyakiképzés szolgáltatásait.
4	Megtanítja a klienst a hangot jelző kutya helyes irányítására.	Behatóan ismeri a hallássérült kliens tanításának módszereit, lépéseit.	Világosan, hitelesen, udvariasan és empátiával kommunikál az ügyfelekkel.	Önállóan és csapatban is felelős munkavégzés mellett, saját tevékenységét önállóan ellenőrzi és reflektálja.
5	Felkészíti a kutyát a hangot jelző kutya vizsgára közterületen és bevásárlóközpontokban.	Behatóan ismeri a hangot jelző kutyák vizsgaszabályzatát, az eredményes vizsgakövetelményrendszerét. Komplexitásában ismeri a telefoncsörgés jelzése, hangadás (legalább egyféle hang, majd csend, kérésre), Háztartási zajok jelzése hangforráshoz vezetéssel (például: kukta/vízforraló, ajtócsengő vagy kopogás ajtón, tűzjelző megszólalása, gyereksí-	Elkötelezett a minőségi munkavégzés és ezen keresztül az ügyfél-elégedettség folyamatosan magas szinten tartása, javítása iránt. Udvariasan és körültekintően közlekedik közterületen, betartja a munka, tűz és balesetvédelmi szabályokat.	Együttműködés és felelősség jellemzi az adott szakterület képzett szakembereivel.

		rás) feladatok tanítását több módszerrel is.		
6	Felkészíti a hangot jelző kutyát és gazdáját a gazda otthonában az átadásra.	Komplexitásában ismeri a hangot jelző kutyák kiképzéséhez alkalmazható módszereket (pozitív megerősítés, klikker tréning, do as I do), azok alkalmazásának lépéseit a kutya számára új környezetben.	A klienssel való kapcsolatában szem előtt tartja saját kompetenciájának határait, a hallássérülttel és epilepsziában szenvedővel szembeni viselkedését mindig az emberi méltóság tiszteletben tartása vezérli.	A jelző kutya és a kliens összeszoktatása és utógondozása során önálló és felelős döntéseket hoz.
7	Átadás után nyomon követi a kliens-kutya páros életét és segítséget nyújt a jelentkező problémák megoldásában.	Átfogóan ismeri a hangot jelző kutyák nem kívánt viselkedésének megszüntetésére alkalmas módszereket, azok kiválasztásának, alkalmazásának szempontjait, lépéseit.	Fontosnak tartja a fogyatékos klienssel való harmonikus együttműködést, és hogy a jelző kutya az átadást követően is jó mentális és fizikai állapotban legyen.	A jelző kutya és a kliens összeszoktatása és utógondozása során önálló és felelős döntéseket hoz.

9.2 A szakmai képzés megszervezhető kizárólag távoktatásban: igen/nem⁵

10 A programkövetelmény alapján szervezhető szakmai képzéssel megszerezhető szakképesítés társadalmi-gazdasági hasznosíthatóságának bemutatása (munkaerő-piaci relevanciája):

Magyarországon az epilepsziával élők száma meghaladja a 70 ezer főt, a diagnosztizált cukorbetegké a 800 ezer főt, akik 5-10%-ánál (40-80 ezer fő) fordul elő hypo- vagy hyperglükémia, emellett az országban 30 ezer siket és 200 ezer nagyothalló él. Az EU átlagot tekintve a mozgássérültek, illetve a fogyatékkal élők 2%-a alkalmaz segítő kutyát. Amennyiben tekinthetjük ezt az értéket elérendő célnak Magyarországon, akkor hozzávetőleg 1200 rohamjelző és 400 hallássérültet segítő kutyára lenne szükség. Eddig Magyarországon 10 rohamjelző és 9 hangot jelző kutyát képeztek ki. 1600 kutya kiképzéséhez legalább 400 jelző kutya kiképzőre van szükség. Ilyen végzettsége 2020-ban kb. 20-25 embernek van Magyarországon. Az epilepsziával élők rohamjelző kutyájuk társaságában sokkal nagyobb biztonságban érzik magukat, hiszen a kutya mindig előre jelzi a rohamok érkezését. A MATESZE 2010-ben készített hatástanulmánya szerint a rohamjelző kutyát alkalmazók esetében a kutya munkába állítását követő egy év múlva a rohamok száma felére, harmadára csökkent, intenzitása jelentősen mérséklődött. Nemzetgazdasági szempontból fontos adat, hogy a hatástanul-

⁵ A megfelelő válasz aláhúzendő.

mány szerint egy rohamjelző kutya alkalmazása (2010-es árakon) 5 millió Ft megtakarítást eredményez a kutya 10 éves koráig.

11 A képesítő vizsga megszervezéséhez szükséges feltételek és a képesítő vizsga vizsgatevékenységeinek részletes leírása:
--

11.1 A képesítő vizsgára bocsátás feltétele:

A szakmai képzés követelményeinek teljesítéséről, a képző intézmény által kiállított tanúsítvány.

Egyéb feltételek: —

11.2 Írásbeli vizsga

11.2.1 A vizsgatevékenység megnevezése: Jelző kutyák alkalmazásához szükséges rehabilitációs ismeretek

11.2.2 A vizsgatevékenység, vagy részeinek leírása:

Az írásbeli vizsgatevékenység az alábbi tanulási eredmények mérésére és értékelésére irányul:

1. vizsgarész:

- A hallássérülés definíciója, okai, fokozatai, a hallás szerepe, vezetékes halláscsökkenés, idegi eredetű halláscsökkenés, a hallássérüléssel összefüggő beszédképességbeli fogyatékoság jelensége és következményei, a hallássérülés személyiségre, életvitelre gyakorolt hatásai,
- A siketek által használt kommunikációs csatornák, helyes viselkedési mód hallássérültekkel való kommunikáció során, segítség nyújtás módszere hallássérülteknek az artikuláció, intonáció és hangerő kutyával való vokális kommunikáció során szükséges szabályozásában,
- A hallásukat műtéti úton helyreállított hallássérültek helyzetének jellemzői, a hallásjavító eszközök jellemzői és szerepük a kommunikáció elősegítésében,
- A hallássérültek kommunikációjának sajátosságai, a nonverbális kommunikáció lehetőségei, a kommunikációt segítő főbb alternatív, illetve kiegészítő kommunikációs megoldások siketek esetében (jelnyelv, szájról olvasás), a hallássérült emberek helyzetének átérzése, személyiségük, viselkedésük megértésének fontossága, a hallássérült személyekkel való hatékony együttműködés módszerei, szempontjai,
- A hallássérültek szociális elszigetelődésének okai, negatív pszichés hatások, a hallássérültek hatékony gondozásának feltételei és főbb módszerei, az életkor szerepe a hallássérültek rehabilitációjában, a halmozottan sérült hallássérültek különleges igényei és gondozásuk lehetőségei, a hallássérültek (re)habilitációjának különböző válfajai, helyszínei, szolgáltatási sajátosságai.

2. vizsgarész:

- Az epilepszia jellemzői és a rohamok keletkezése, az epilepsziás működészavarok főbb fajtái, lehetséges kórokai, a rohamkészséghez kapcsolódó főbb jelenségek, a leg-

gyakoribb rohamtípusok kategóriái, életkorhoz köthető epilepsziaformák, az életkor jelentősége a gyógyhajlam tekintetében,

- Az epilepszia agykárosodással vagy szellemi hanyatlással járó esetei, halmozott és „status” rohamok definíciója, roham utáni bénulás esetei, epilepsziás rohamot kiváltó környezeti ingerek, az aura definíciója, milyen módokon képes a beteg elfojtani a rohamokat, a rosszullét veszélyei,
- Az epilepsziával élők rehabilitációja, annak előnyös hatásai, a folyamatos gondozás által kialakított betegségtudat okozta problémák, a hozzátartozók és a kiképző megfigyelési szempontjai a roham alatt, a segítségnyújtás módjai,
- A rohamnaptár és a tájékoztató kártya szerepe, jelentősége, az epilepszia diagnosztikai és főbb kezelési eljárásai,
- Az epilepsziával élők speciális családi, pszichés problémái, a pszichoterápia szükségessége epilepsziás betegek esetében, az epilepsziás betegek társadalmi befogadással kapcsolatos problémái, foglalkoztatási nehézségei, epilepsziás gyerekek leggyakoribb viselkedési, szocio-kognitív problémái, normál vagy otthoni és iskolai nevelés dilemmája, speciális iskola választás az epilepsziával élő gyermekek esetében,
- Főbb szempontok a segítőkutyaért jelentkezők alkalmasságának megítélése és a kutyával való összeszoktatás specifikumainak kidolgozása során, ideális munkastílus kialakításának módjai a segítőkutya alkalmazását tanuló, különböző sérüléstípustól szenvedő kliens és a kiképző között,
- A magyar fogyatékosokat érintő jogi és társadalmi környezet bemutatása.

Az írásbeli vizsga egy feleletválasztós és feleletalkotós tesztsor (tesztlap), amely vizsgarészenként tartalmazzon 30-30 kérdést az alábbi feladattípusokból (feladattípusonként 5-5 feladat):

- Egyszerű feleletválasztás (A tesztkérdésekben egy egyszerűen megfogalmazott kérdéshez négy válasz tartozik, melyek közül ki kell választani a legmegfelelőbbnek tartott választ, illetve annak betűjelét.)
- Asszociáció (Fogalmak és állítások találhatók, amelyek között ki kell találni a logikai kapcsolatot. Az állítások az egyik („A”), a másik („B”), illetve mindkét fogalomra („C”) vagy egyik fogalomra sem („D”) igazak.
- Hibakereső egyszerű feleletválasztás (Négy meghatározás tartozik egy kérdéshez, melyek közül az egyik helytelen állítást tartalmaz, ennek a betűjelét kell bekarikázni.)
- Igaz-hamis egyszerű feleletválasztás (Öt egyszerűen megfogalmazott kérdéshez öt-öt darab válasz lehetőség tartozik, ezek közül meg kell határozni, hogy melyik válasz igaz és melyik hamis. A felsorolt állítások mögé „I” (igaz) vagy „H” (hamis) betűt kell írni.)
- Mondat kiegészítés (A mondat kiegészítés feladatban öt olyan mondat olvasható, melyeknek egy-egy szava helyett pontok állnak, és az egy-egy beillesztendő szó teszi szakmailag, tartalmilag értelmezhetővé a mondatokat.)
- Fogalom meghatározása (5 darab definíció kifejtése).

11.2.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 120 perc (60-60 perc)

11.2.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes képesítő vizsgán belül: 30 %

11.2.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

A javítás a feladatsorhoz rendelt értékelési útmutató alapján történik. Az egyes tanulási eredmények aránya és értékelése:

1. vizsgarész:

- a hallássérülés definíciója, okai, fokozatai, a hallás szerepe, vezetékes halláscsökkenés, idegi eredetű halláscsökkenés, a hallássérüléssel összefüggő beszédképességbeli fogyatékosság jelensége és következményei, a hallássérülés személyiségre, életvitelre gyakorolt hatásai (20%),
- a siketek által használt kommunikációs csatornák, helyes viselkedési mód hallássérültekkel való kommunikáció során, segítségnyújtás módszere hallássérülteknek az artikuláció, intonáció és hangerő kutyával való vokális kommunikáció során szükséges szabályozásában (20%),
- a hallásukat műtéti úton helyreállított hallássérültek helyzetének jellemzői, a hallásjavító eszközök jellemzői és szerepük a kommunikáció elősegítésében (20%)
- a hallássérültek kommunikációjának sajátosságai, a nonverbális kommunikáció lehetőségei, a kommunikációt segítő főbb alternatív, illetve kiegészítő kommunikációs megoldások siketek esetében (jelnyelv, szájról olvasás), a hallássérült emberek helyzetének átérzése, személyiségük, viselkedésük megértésének fontossága, a hallássérült személyekkel való hatékony együttműködés módszerei, szempontjai (20%)
- a hallássérültek szociális elszigetelődésének okai, negatív pszichés hatások, a hallássérültek hatékony gondozásának feltételei és főbb módszerei, az életkor szerepe a hallássérültek rehabilitációjában, a halmozottan sérült hallássérültek különleges igényei és gondozásuk lehetőségei, a hallássérültek (re)habilitációjának különböző válfajai, helyszínei, szolgáltatási sajátosságai (20%).

2. vizsgarész:

- az epilepszia jellemzői és a rohamok keletkezése, az epilepsziás működészavarok főbb fajtái, lehetséges kórokai, a rohamképességhez kapcsolódó főbb jelenségek, a leggyakoribb rohamtípusok kategóriái, életkorhoz köthető epilepsziaformák, az életkor jelentősége a gyógyhajlam tekintetében (15%)
- az epilepszia agykárosodással vagy szellemi hanyatlással járó esetei, halmozott és "status" rohamok definíciója, roham utáni bénulás esetei, epilepsziás rohamot kiváltó környezeti ingerek, az aura definíciója, milyen módokon képes a beteg elfojtani a rohamokat, a rosszullét veszélyei (15%)
- az epilepsziával élők rehabilitációja, annak előnyös hatásai, a folyamatos gondozás által kialakított betegségtudat okozta problémák, a hozzátartozók és a kiképző megfigyelési szempontjai a roham alatt, a segítségnyújtás módjai (15%)
- a rohamnaplár és a tájékoztató kártya szerepe, jelentősége, az epilepszia diagnosztikai és főbb kezelési eljárásai (10%)

- az epilepsziával élők speciális családi, pszichés problémái, a pszichoterápia szükségessége epilepsziás betegek esetében, az epilepsziás betegek társadalmi befogadással kapcsolatos problémái, foglalkoztatási nehézségei, epilepsziás gyerekek leggyakoribb viselkedési, szocio-kognitív problémái, normál vagy otthoni és iskolai nevelés dilemmája, speciális iskola választás az epilepsziával élő gyermekek esetében (20%),
- főbb szempontok a segítőkutyáért jelentkezők alkalmasságának megítélése és a kutyával való összeszoktatás specifikumainak kidolgozása során, ideális munkastílus kialakításának módjai a segítőkutya alkalmazását tanuló, különböző sérüléstípustól szenvedő kliens és a kiképző között (20%),
- A magyar fogyatékosokat érintő jogi és társadalmi környezet bemutatása (5%)

11.2.6 A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó mindkét vizsgarészben a megszerzhető összes pontszám legalább 60 %-át elérte.

11.3 Projektfeladat

11.3.1 A vizsgatevékenység megnevezése: A jelző kutyák kiképzése, átadása, utógondozása és azok szakmai háttere.

11.3.2 A vizsgatevékenység, vagy részeinek leírása:

A vizsgatevékenység az alábbi kettő vizsgarészből áll:

1. vizsgarész: Jelző kutya kiképzése

A vizsgázó a vizsgaközpont által összeállított feladatsort végzi el, mely az A), a B) és a C) témakörökből tartalmaz egy-egy feladatot. Valamennyi feladatnál a vizsgázó először az adott feladatban kezdő szinten álló, 1 évesnél fiatalabb kutyával mutatja be lépésről-lépésre, milyen módszerrel (pozitív megerősítéssel, klikker tréninggel, „do as I do”-val) (szociális tanuláson alapuló utánzó módszer, ignorálás dummy tréninggel) tanítja meg a kutyát az adott feladatra. Ezután a vizsgabizottságnak szóban elmagyarázza, hogyan lép tovább a tanításban. Ezt követően a maga által képzett, a 27/2009. (XII. 3.) SzMM rendelet szerint kijelölt közreműködő szervezet honlapján regisztrált kiképzésbe vont kutyával mutatja be ugyanezt a feladatot. A vizsgázónak a vizsgán egy rohamjelző és egy hallássérültet segítő kutya feladatot is be kell mutatnia.

A) Témakörök rohamjelző és hallássérültet segítő kutya kiképzéséhez:

- Kölyökkiválasztás előkészítése, megvalósítása adott típusú munkára Erik Kersting teszt alapján.
- Fiatal kutya szocializációjának legfőbb mozzanatait és azok kontrolljának helyes módjai (találkozás idegen, furcsa emberekkel, idegen kutyákkal), az enyhe félelmi agresszió esetében alkalmazandó eljárás, enyhe félelmi reakció (zajoktól, tárgyaktól, emberektől) esetén alkalmazandó eljárás (deszenzitizáció, pozitív ellenkondicionálás).
- Közlekedés zsúfolt helyen emberek között kosárral a kutya szájában (a kosárban egy zacskó jutalomfalat van).
- Póráz gazdának való feladása földről. (legalább alkalommal, zavaró körülmények mellett is)
- Kisméretű fémtárgy vagy plasztikkártya feladása földről.

- Ajtónyitás és becsukás (előre felrögzített madzaggal, illetve kifelé nyíló ajtó esetén lehet madzag nélkül, befelé és kifelé is át kell haladni az ajtón).
- Hangadás, majd csönd kérése.

B) Témakörök rohamjelző kutya kiképzéséhez.

- Állapotváltozás (elő) jelzése szagazonosítás módszerével. A szagazonosítás fázisainak, lépéseinek, technikájának bemutatása:
 - szagminta készítés, tárolás, kezelés technikája, szabályai,
 - szagminta, mint feltételes reflex kiváltó inger klasszikus asszociációval
 - szagminta testrészeken statikusan, mozgásban, különböző testhelyzetekben, helyszíneken,
 - szagminta jelzésének kiépítése,
 - szagkerék használatának technikája, fázisai,
 - szagminta jelzés a lakásban, utcán, autóban,
 - szagminta áthelyezése a leendő gazdára (beteg) – technika, helyszínek bemutatása.
- Segítségnyújtás roham közben. A kiképző rosszullétet szimulál, miközben biztatja a kutyát a segítségnyújtásra (enyhe bökezés orral vagy nyalogatás nyelvvel bizonyos testrészekre – kézfej, tenyér, alkar, nyak, arc, homlok, fül).
- Segítség hívás roham közben tárgy átadásával idegennek (dummy SEGÍTS! felirattal). A vizsgabizottság egy tagja a kiképző három használati tárgyát helyezi el egymástól kb. 1 méterre, a földtől kb. fél méter magasságban (polcon, padon), majd a kiképzőt megkéri, hogy hozassa be a jelző tárgyat a kutyával vizsgabizottság tagjának. A kiképző 2-3 méterről küldi a kutyát a tárgyért, majd a vizsgabizottság tagjához.
- Segítség hívás roham közben vész hívó megnyomásával. Vész hívó kapcsolás gyakorlópanel alkalmazásával. A kiképző 2-3 méterről küldi a kutyát a vész hívó panelhez.

C) Témakörök hallássérültet segítő kutya kiképzéséhez.

- A telefoncsörgés, ébresztőóra jelzése a gazda kezére bökéssel,
- hangadás (legalább egyféle hang, majd csönd, kérésre),
- Háztartási zajok jelzése hangforráshoz vezetéssel (például: kukta/vízforraló, ajtócsengető vagy kopogás ajtón, tűzjelző megszólalása, gyereksírás) feladatok tanítását több módszerrel is,
- segítő kutya nevelőjének egy a kezdő kutya számára optimális szintfelmérő feladatsor összeállítása (minimum 5 feladat),
- tipikus utógondozási probléma lehetséges megoldási módok (behívási gondok, több vezényszó kiadása szükséges a végrehajtáshoz, más telefonjának csörgését is jelzi a kutya, vagy saját telefont akkor is jelez, ha az nem csöng).

2. vizsgarész: Jelző kutya átadása kliensnek

A vizsgázó a vizsgaközpont által összeállított feladatsort végzi el, mely az A) és a B) témakörökből tartalmaz egy-egy feladatot. A feladat végrehajtásához a vizsgázó által kiképzett, a 27/2009. (XII. 3.) SzMM rendelet szerint kijelölt közreműködő szervezet adatbázisában re-

gisztrált kutyát kell bevonni. Ismerteti szóban a feladat tanítási módszerét, folyamatát és elkezd azok tanítását egy a kutyával most összeismerkedő és a kutya használatát most tanuló személy („recipiens”) bevonásával. Elmagyarázza a recipiensnek a teendőket, felügyeli a feladat végrehajtását és korrigálja, amikor szükséges. Ismerteti szóban a képzési módszereket és azok lépéseit.

A) Rohamjelző témakörök:

- Közlekedés zsúfolt helyen emberek között kosárral a kutya szájában (a kosárban egy zacskó jutalomfalat van).
- Póráz gazdának való feladása földről. (legalább két alkalommal, zavaró körülmények mellett is)
- Kisméretű fémtárgy vagy plasztikkártya feladása földről.
- Ajtónyitás és becsukás (előre felrögzített madzaggal, illetve kifelé nyíló ajtó esetén lehet madzag nélkül, befelé és kifelé is át kell haladni az ajtón).
- Hangadás, majd csönd kérése.
- Állapotváltozás (elő) jelzése gazdának szagazonosítás módszerével (pozitív szagminta elrejtése gazda ruháztában).
- Segítségnyújtás roham közben. A kiképző rosszulállatot szimulál, miközben biztatja a kutyát a segítségnyújtásra (enyhe bökés orral vagy nyalogatás nyelvvel bizonyos testrészekre – kézfej, tenyér, alkar, nyak, arc, homlok, fül).
- Segítség hívás roham közben tárgy átadásával idegennek (dummy SEGÍTS! felirattal). A vizsgabizottság egy tagja a gazda három használati tárgyát helyezi el egymástól kb. 1 méterre, a földtől kb. fél méter magasságban (polcon, padon), majd a gazdát megkérli, hogy hozassa be a jelző tárgyat a kutyával vizsgabizottság tagjának. A gazda 2-3 méterről küldi a kutyát a tárgyért, majd a vizsgabizottság tagjához.
- Segítség hívás roham közben vészhívó megnyomásával. Vészhívó kapcsolás gyakorlópanel alkalmazásával. A kiképző 2-3 méterről küldi a kutyát a vészhívó panelhez.

B) Hallássérültet segítő kutya témakörök:

- A telefoncsörgés, ébresztőóra jelzése a gazda kezére bökéssel.
- Hangadás (legalább egyféle hang, majd csönd, kérésre).
- Háztartási zajok jelzése hangforráshoz vezetéssel (például: kukta/vízforraló, ajtócsengető vagy kopogás ajtón, tűzjelző megszólalása, gyereksírás) feladatok tanítását több módszerrel is,
- Tipikus utógondozási probléma lehetséges megoldási módjai (behívási gondok, több vezényszó kiadása szükséges a végrehajtáshoz, más telefonjának csörgését is jelzi a kutya, vagy saját telefont akkor is jelez, ha az nem csöng).

11.3.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 40 perc, amelyből

- 1. vizsgarész: Jelző kutya kiképzése: 20 perc
- 2. vizsgarész: Jelző kutya átadása kliensnek: 20 perc

11.3.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes képesítő vizsgán belül: 70%

- 1. vizsgarész: Jelző kutya kiképzése: 50%
- 2. vizsgarész: Jelző kutya átadása kliensnek: 50%

11.3.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

1. vizsgarész értékelési szempontjai:
 - Felkészülés (eszközök kiválasztása, elhelyezése) – 10%
 - A kutyával való kontaktus felvétele – 10%
 - A kiképzési módszer választása, a módszer feladathoz igazított lépéseinek ismerete, alkalmazása – 40%
 - A feladat végrehajtása közben a kutya belső állapotának felismerése – 10%
 - A kutya személyiségéhez és belső állapotához igazított motiváció és gátlás alkalmazása – 20%
 - Eszközhasználat feladatbemutatás vagy problémamegoldás közben – 10%
2. vizsgarész értékelési szempontjai:
 - Felkészülés (eszközök kiválasztása, elhelyezése) és eszközhasználat feladatbemutatás vagy problémamegoldás közben – 10%
 - A kutyával való kontaktus felvétele – 10%
 - A kiképzési módszer választása, a módszer feladathoz igazított lépéseinek ismerete, alkalmazása – 10 %
 - A feladat végrehajtása közben a kutya belső állapotának felismerése és a kutya személyiségéhez és belső állapotához igazított motiváció és gátlás alkalmazása – 10%
 - A feladat bemutatása a kliens állapotához, képességeihez igazított – 20%
 - A feladat magyarázata a kliens állapotához, képességeihez igazított – 20%
 - A feladat gyakoroltatása a kliens állapotához, képességeihez igazított – 20%

11.3.6 A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó vizsgarészenként a megszerezhető összes pontszám legalább 60 %-át elérte.

11.4 A vizsgatevékenységek lebonyolításához szükséges személyi feltételek: legalább 1 fő, továbbá minden 3. vizsgázóhoz további 1 fő, a kiképzett kutyák számára ismeretlen személy (kliens), aki érthetően tud beszélni, önállóan tud járni, hajolni, ülni, kezeivel fogni.

11.5 A vizsgatevékenységek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

- legalább 1 db, továbbá minden 3. vizsgázóhoz további 1 db, 1 évesnél fiatalabb kezdő képzettségi szinten álló kutya,
- legalább 1 db, továbbá minden 3. vizsgázóhoz további 1 db, 1 évesnél idősebb haladó képzettségi szinten álló kutya,
- 1 db a gyakorlati feladatok megvalósítására alkalmas terem,
- 1 db chipleolvasó
- 1 db ajtó 2 db kilinccsel, a 2 kilinccsre erősített kb. 40 cm hosszú, 0,8-1,5 cm vastag zsinórral,

- 1db villanykapcsoló panel izzóval. A villanykapcsoló a talajtól 60-90 cm magasságban, a kapcsoló által működtetett izzó 95-110 cm magasságban, a kapcsoló felülete minimum 3 x 3 cm, maximum 5x5 cm.
- 1db fémbögre (min. 5 – max. 10 cm átmérő és magasság),
- 3 db pénzérme (200, 100 és 20 HUF értékű),
- 1 db kulcsesemő (1 db fém karikán 3 db fémkulcs),
- 10 db használati tárgy (TV távirányító, mobil telefon tokban, pénztárca, bankkártya, kesztyű, cipő, fonott bevásárlókosár, 10-15 cm kiterjedésű plüss állatfigura, 0,5-1,5 l űrtartalmú félig tele üdítős műanyagpalack, fém evőkanál)
- 1 db vezeték nélküli csengő
- 1 db hívásra alkalmas mobiltelefon
- 2 db dummy „SEGÍTS!” felirattal (4-5 cm átmérő, 15-20 cm hossz, világos alapszín, piros felirat min. 4 cm-es betűmérettel)
- 1 db egyenetlen felületű szövött, vagy gumi lábtörlő,
- 1 db laptop,
- 1 db projektor
- kölyökteszt videók

11.6 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: –

11.7 A képesítő vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok: A vizsgázó az általa felkészített kutya munkájához saját maga biztosítja a szagmintát, a kiképzéshez szükséges mintatartót, tárolóedényt, gumikesztyűt, csipeszt, kutya számára jutalomfalatot és játéktárgyat.

11.8 A vizsgatevékenységek megszervezésére, azok vizsgaidőpontjaira, a vizsgaidőszakokra vonatkozó sajátos feltételek: –